

Forskrift om rettspsykiatriske undersøkelser og sakkyndige

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet [dato] med hjemmel i straffeprosessloven §§ 142 a og 165 a, jf. kgl.res. [dato og tittel].

§ 1 Hva forskriften gjelder

Forskriften gjelder rettspsykiatriske undersøkelser etter straffeprosessloven § 165 første og andre ledd og sakkyndige som gjennomfører undersøkelsene.

§ 2 Krav til sakkyndiges kompetanse

Sakkyndig som oppnevnes etter straffeprosessloven § 165 a skal være lege eller psykolog og ha autorisasjon etter helsepersonelloven § 48 bokstav n eller t jf. § 48 a, jf. § 53. Dette gjelder også sakkyndig som skal utarbeide en foreløpig erklæring etter straffeprosessloven § 165 fjerde ledd.

Den sakkyndige og minst én av de sakkyndige når de er flere, skal være godkjent spesialist på et fagområde som er relevant for den rettspsykiatriske undersøkelsen den eller de sakkyndige skal gjennomføre. Hvis det er oppnevnt flere sakkyndige, skal én av dem i tillegg arbeide klinisk som lege eller psykolog i minst 50 prosent av vanlig arbeidstid, på et fagområde som er relevant for den rettspsykiatriske undersøkelsen. Vitenskapelig stilling innen relevant fagområde kan oppfylle kravet til klinisk arbeid som lege eller psykolog.

De sakkyndige skal så langt det er mulig ha gjennomført Den rettsmedisinske kommisjons B- kursserie og C-kursserie som arrangeres av kompetansesentrene for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri (SIFER). Hver av kursarrangørene skal utarbeide en oversikt over hvem som har fullført kursseriene.

§ 3 Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet

Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet skal føre en nasjonal oversikt over sakkyndige og jevnlig oppdatere denne. De sakkyndige skal dokumentere sin kompetanse før de kan meldes inn i oversikten. Enheten skal administrere en rekvireringsordning og lage årlig statistikk over rekvireringer og oppnevninger av sakkyndige.

§ 4 Den sakkyndiges egenerklæring

Før en oppnevning skal den sakkyndige fremlegge en skriftlig egenerklæring for retten. I egenerklæringen skal den sakkyndige opplyse om

- a) kontaktdetaljer og autorisasjonskode som helsepersonell
- b) utdannelse, erfaring og nåværende stilling
- c) relevant klinisk arbeid nå, og eventuelt hvor stor del av vanlig arbeidstid det utgjør

- d) relevant vitenskapelig stilling nå, og eventuelt hvor stor del av vanlig arbeidstid den utgjør
 - e) B-kursserie og C-kursserie er gjennomført
 - f) man er oppført i oversikten til Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet
 - g) hvor mange foreløpige og fullstendige rettspsykiatriske undersøkelser man har gjennomført de siste fem årene
 - h) tilknytning til partene eller andre sakkyndige i saken
 - i) tidligere sakkyndigoppdrag de siste fem årene med andre sakkyndige som oppnevningen kan bli sammen med
 - j) andre forhold som den sakkyndige selv anser er av betydning for oppdraget
- Hvis den sakkyndige må oppnevnes umiddelbart fordi det ellers kan gå ut over etterforskningen, kan egenerklæringen gis rekvirenten muntlig. Egenerklæringen skal legges frem skriftlig for retten så snart som mulig.

§ 5 Mandatet for de sakkyndiges arbeid

Mandatet for de sakkyndiges arbeid skal være skriftlig og

- a) angi presist hva de sakkyndige skal vurdere
- b) opplyse om at erklæringen skal være en medisinskfaglig uttalelse og at de sakkyndige ikke skal vurdere eller besvare rettslige spørsmål
- c) angi kravene i § 6
- d) angi om det er behov for en risiko- og prognosevurdering
- e) angi om det er behov for at de sakkyndige vurderer hvilken særreaksjon som antas å være best egnet, hvis konklusjonen skulle bli at den arbeidet gjelder er utilregnelig og vilkårene for særreaksjon er oppfylt

Første ledd gjelder også mandatet for den som partene fremstiller for retten for å avhøres som sakkyndig uten oppnevning, jf. straffeprosessloven § 149.

Rekvirenten kan benytte de standardmandatene som er tilgjengelige på Den rettsmedisinske kommisjons nettsider, jf. forskrift 13. februar 2018 nr. 240 om Den rettsmedisinske kommisjon § 3 andre ledd bokstav b.

§ 6 Krav til den rettspsykiatriske erklæringen

Den eller de sakkyndiges skriftlige erklæring skal

- a) skille klart mellom premisser, vurderinger og konklusjon
- b) redegjøre for historikken og sykdomshistorien (anamnesen) til den som vurderes
- c) vurdere helsen og funksjonen til den som vurderes, både på handlingstidspunktet og i dag (status presens)
- d) gi en konsentrert fremstilling av det mandatet spør om
- e) være informativ, sannferdig, relevant og klar

- f) belyse usikkerhetsmomenter og eventuelle feilkilder
- g) bare inneholde fagterminologi så langt det er nødvendig og forklare fagterminologi som benyttes
- h) inneholde en kortfattet redegjørelse for hvordan utredningen er utført, herunder hvilke metoder som er benyttet

Kravene gjelder også for sakkyndigerklæringer som utarbeides av den som parten fremstiller for retten for å avhøres som sakkyndig uten oppnevning, jf. straffeprosessloven § 149. Slike sakkyndigerklæringer skal i tillegg inneholde opplysningene angitt i § 4 første ledd med mindre opplysningene ikke er relevante.

§ 7 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft [dato].

Forskriften gjelder for sakkyndige som oppnevnes eller engasjeres etter ikrafttredelsen, men slik at kravet om klinisk arbeid i § 2 andre ledd andre punktum gjelder fra 1. januar 2023.

§ 8 Endringer i andre forskrifter

Fra [dato] gjøres følgende endringer i forskrift 13. februar 2018 nr. 240 om Den rettsmedisinske kommisjon:

§ 3 skal lyde:

§ 3 Kommisjonens oppgaver

Den rettsmedisinske kommisjon skal i samsvar med straffeprosessloven § 147 tredje ledd gjennomgå innsendte erklæringer og uttalelser. Kommisjonen kan anmode sakkyndige om å gi en skriftlig tilleggserklæring innen en passende frist. Kommisjonen underretter retten, påtalemyndigheten og den som har avgitt erklæringen, om sin vurdering. Den underretter på samme måte hvis den finner at det bør foretas ytterligere undersøkelser. Den rettsmedisinske kommisjon utarbeider etter innspill fra Domstoladministrasjonen og Riksadvokaten et graderingssystem for tilbakemelding til retten. I straffesaken legges uttalelsen fra kommisjonen ved den sakkyndiges erklæring.

Den rettsmedisinske kommisjon skal

- a) bistå retten, påtalemyndigheten, forsvarere, bistandsadvokater, sakkyndige, justismyndigheter, helsemyndigheter og andre aktuelle myndigheter i rettsmedisinske spørsmål
- b) utarbeide maler for hvordan typiske mandater kan utformes og gjøre dem tilgjengelig på kommisjonens nettsider
- c) ha ansvar for opplæringen av sakkyndige

d) gi departementet en årlig beretning om sin virksomhet

§ 4 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet fører register over sakkyndige og statistikk på det rettspsykiatriske fagfeltet, jf. forskrift om rettspsykiatriske undersøkelser og sakkyndige [dato] § 3.